

Proleće 1521.

Začula sam potmulo bubnjanje, ali nisam videla ništa osim čipkastog ukrasa na gornjem delu haljine neke žene koja je stajala preda mnom zaklanjajući mi pogled na gubilište. Već više od godine bila sam na ovom dvoru i na bezbrojnim svečanostima; ali nikada na ovakvoj.

Zakoračila sam u stranu i izvila vrat ne bih li videla osuđenika kako praćen sveštenikom lagano hoda od Tauera prema travnjaku na kome ga je očekivala drvena platforma, panj postavljen u sredini, spremni dželat u košulji s crnom kapuljačom preko glave. Ličilo je više na maskeratu* nego na stvarnost pa sam sve to posmatrala kao da se radi o dvorskoj zabavi. Kralj je na svom tronu izgledao rastrojeno, kao da misli na oproštajni govor. Iza njega stajao je moj muž za koga sam bila udata godinu dana, Vilijam Keri, moj brat Džordž i moj otac ser Tomas Bolen, i svi su izgledali ozbiljno. Prodrimala sam nožnim prstima u svilenim papučama i poželeva da kralj požuri i pomiluje ga kako bismo svi mogli otići na doručak. Bilo mi je samo trinaest godina, uvek sam osećala glad.

Daleko na gubilištu vojvoda od Bakingamšira skinu svoj debeli kaput. Bio mi je toliko blizak rođak da sam ga zvala ujakom. Došao je na moje venčanje i poklonio mi pozlaćenu ogrlicu. Otac mi je rekao da je on na mnoštvo načina uvredio kralja: venama mu je tekla kraljevska krv i držao je preveliku naoružanu pratnju da bi to prijal o kralju koji još uvek nije bio potpuno siguran na tronu; i što je najgore od svega, navodno je rekao da kralj nema sina i naslednika, da ga ne može dobiti i da će verovatno umreti bez naslednika.

* Engleska maskerata ili maska – muzičko-scenska igra iz XVI i XVII veka; pozorišna predstava prvobitno bez reči, kasnije sa dijalogom. (Prim. prev.)

Takve stvari se ne govore naglas. Kralj, dvorani i cela zemlja znali su da kraljica mora da rodi sina i da se to mora desiti uskoro. Reći bilo šta drugo bilo je isto što i zakoračiti na stazu koja je vodila do drvenih stepenika gubilišta po kojima se vojvoda, moj ujak, sada uspinjao, čvrsto i bez straha. Dobar dvorani nikada ne obraća pažnju na bilo kakve bljutave istine. Život na dvoru mora uvek biti veseo.

Ujak Staford došao je do prednjeg dela gubilišta da bi izrekao svoje poslednje reči. Bila sam predaleko da bih ga čula, a ionako sam gledala kralja, i čekala da ponudi kraljevski oproštaj kad dođe red na njega. Čovek koji je sada stajao na stratištu, na ranom jutarnjem suncu, beše kraljev partner u tenisu, njegov protivnik u viteškim borbama, prijatelj u mnogobrojnim pijankama i kockanju. Bili su drugovi još od kraljevog detinjstva. Kralj mu je očitao lekciju, uverljivu lekciju pred svima i sada bi trebalo da mu oprostí pa da svi odemo na doručak.

Sitna udaljena figura okrenula se ka svom ispovedniku. Pognuo je glavu da bi dobio blagoslov i poljubio brojanice. Kleknuo je ispred panja i čvrsto ga obuhvatio. Pitala sam se kakav li je osećaj kad staviš obraz na glatko uvošteno drvo, osećaš dah vrućeg vetra koji dolazi s reke, čuješ iznad sebe kliktañ galebova. Čak iako je znao da je to samo maskerata i da nije istina, mora biti da je ujaku bilo čudno da položi glavu znajući da mu krvnik stoji iza leđa.

Dželat podiže sekiru. Pogledala sam u kralja. Odlagao je da se umeša do poslednjeg trenutka. Bacila sam pogled na gubilište. Moj ujak položene glave raširi ruke, što je bio znak pristanka, znak da sekira može pasti. Ponovo pogledah kralja, sada bi morao da ustane. Ali on je i dalje sedeo, njegovo privlačno lice bilo je smrknuo. I dok sam ga i dalje posmatrala začulo se drugo prigušeno tutnjanje bubnjeva koji su najednom utihnuli i zatim tup udarac sekirom, prvo jednom, zatim iznova i onda treći put: zvuk tako običan, kao da neko cepa drva. S nevericom sam ugledala ujakovu glavu kako odskače u slamu i kako iz čudnog kratkog i tupog vrata šiknu grimizna krv. Sekirdžija s crnom kapuljačom ostavi veliku umrljanu sekiru na stranu i podiže glavu držeći je za gustu kovrdžavu kosu, da bismo mogli da vidimo čudnu stvar nalik maski: crna, sa povezom od čela do nosa i iskeženih zuba u poslednjem prkosnom osmehu.

Kralj polako ustade sa svog mesta i ja detinjasto pomislih: „Dragi bože, kakva će ovo sramota da bude. Previše je odlagao. Sve je pošlo naopako. Zaboravio je da progovori na vreme.“

Ali, pogrešila sam. Nije previše odlagao, nije zaboravio. Želeo je da moj ujak bude ubijen pred celom svitom kako bi svi znali da postoji samo jedan kralj i da je to on, Henri. I da će ovaj kralj dobiti sina – i da je čak i pomisao na nešto drugo značilo sramnu smrt.

Dvorani se tiho vratiše u Vestminstersku palatu na tri svečana broda koji su napredovali uzvodno. Ljudi na obali skidali su kape i klanjali se, dok je kraljevska lađa brzo prolazila uz lepršanje zastavica i bljesak bogate tkanine. Bila sam u drugoj barci sa dvorskim damama, u kraljičinoj barci. Majka je sedela blizu mene. U retkim trenucima zainteresovanosti letimično bi me pogledala i rekla: „Veoma si bleđa, Meri, jesi li dobro?“

„Mislila sam da ga neće pogubiti“, rekoh. „Mislila sam da će mu kralj oprostiti.“

Majka se nagnula tako da su joj usta bila kraj mog uha i niko nije mogao da nas čuje od škripe broda i bubnjanja veslača. „Onda si budala“, kratko je rekla. „I to velika budala. Gledaj i uči, Meri. Na dvoru nema mesta greškama.“